

OU ZANFONA SEMANAL—D' ALEGRIAS OU DE BÁGOAS,—SEGUN QU' O POBO GALLEGO S' ADIVIRTE, CANTA OU LAYA.

PRECIOS DE SUSCRICION

N-a Cruña, OITO cadelos pequenos ó mes—Fora NOVE id.—Número solto UN can grande

OS GALLEGOS RENEGADOS.

Cando vemos á un andalús mofarse d'a nosa fala n-un castellano que se gaba de poseer, e d' o que se come a metá d' as sílabas convirtíndoo en xerga, non nos caasa estraneza, porque... ó fin ríse d' o que non entende: tampouco nol-a causa en boca d' os que debían *yevar* a batuta encanto á pronunciar ben ó castellano, por haber tido seu verce n-a índa coroadada vila, e por mais qu' entre nosoutros pertendan botala de *gayos*, farian fundir a cabeza á Cervantes si s' erguera d' a tumba e os oira falar; axudamos tamen a rir, ou rímonos d' outros moitos *castellaniadas*, por exemplo, aqueles que se coadran diante d' un gallego trasprantado dend' o mais oculto rincuncho d' as nosas montañas ó exército ou á unha pobração grande de Castilla, e lle dí querendo *goasearse*: «Mia, chiquio, alciende un fosfóro pa que te entienda, pus sinó me quedo á escuras»; nada d' esto nos espanta, pr' o que sí nos admira, o que fire e subreva nosa y-alma é a servil imitación de que dan probas moitas persoas qu' habendo nascido como nosoutros n-este hermoso e mimosiño chan gallego e arrolados pol-a melodeca fala qu' esculpiu as pirmeiras ideas n-a tenra imaxinación, fan alarde de dispreziala e de non entendela, confesando—reconfesión vergonzosa!—que non saben leéla, e-o que dan a medida d' a sua cultura, pois tendo cuase *total*-as letras o mesmo sonido que n-o castellano,

confesan que tampouco saben ler este; e non saben do leelo tampouco saben esquirbilo; é dicir, son burros de nacesidá.

O idioma é a pátria, e tod' o que menosprécea aquél renega d' ésta; non hai lazo que mais una os individuos entre sí qu' a fala común á todos, e por unha coincidencia fáelle d' espricar, ousérvase que todas aquelas rexións que como Cataluña e as provincias vascas, levan á punta de lanza seu amor é predilección pol-o propio dialeuto, distínguense tamen por seu ardente patreotismo, por seu costante afán de prosperidá local e, sobre todo, pol-a unión de todol-os conciudadanos, unión qu' os convirte en verdadeiros hirmáns dispostos sempre a mútua prouteición e axuda.

¿Será verdá qu' o tono mais sobresalente d' o noso carauter sea o frio egoísmo que trae aparexad' o desligamento de todo vínculo social e que tan pequenos e debres nos fai pra loitar pol-os intreses pátrios? ¿Será que nos cause vergonza aparecer diante os fillos d' outras provincias tales como somos, co-as nosas costumes e a nosa fala?

Sea d' esto o que queira, é o certo qu' en ningunha provincia hai como en Galicia tantos ingratos fillos dispostos á disfrazarse de castellaños ou andaluces, disfrás, por outra parte, que lles senta tan ben com' a casaca e botas de montar á unha mona e que dá motivo ós contos bulrescos con que os ri-

diculizan aqueles mesmos á quén pertenden imitar, e ó sobrenome de *andaluceiros* con qu' os distinguen.

Por fortuna estes *andaluceiros* están en menoría e nada significa súa pelantería pra contrarrestalo mpuxe d' os moitos escrarecidos fillos de Galicia, qu' axudados pol-o crecente gusto qu' amostran pol-a literatura pátreá as persoas ilustradas, tomaron sobre si o empeño nobre e filismente levado á cabo de rexenerar o dialecto gallego.

Non falamos pra que nos oyan eses monos de imitación, por que nos téa sin coidado seu menosprecio e que se desgórxen por destrozar o *cante flamenco* ou se traven a lengoa por ciñila á unha pronunciación que non é a nativa; falamos solo pra satisfacción d' a nosa conciencia, sinalando ós nosos leutores un tipo aborrecible, por cantó representa ós gallegos que se avergonzan e renegan d' a pátreá, ó avergonzar e e renegar d' o que mais a caracteriza, o dialecto: éstos son os personaxes d' o conto andalús qu' habéadose atopa to n' un escampado e unha partida de ladrós qu' os amenazaron con degollalos si resultaban ser gallegos, o pirmeiro de creareuse natural de *Cordobaina*, o segundo de *Xèrès d' a Frontaneira* e o último de *Gaén*.

CÁNTIGAS

O VERDADEIRO AMOR

A MIÑA QUERIDA PEPA

Reir é hirmán de chorar,
vivir é pai de morrer,
nai d' a dicha o padecer,
e igual despert' ou soñar.

(.....)

Canta cuco, canta cuco
enriba d' aqueles olmos,
qu' esa vos en que n' é doce
fai vil-as bágoas ós ollos.
Canta, canta, qu' entrementes
a miña hestoria recordo,
hestoria que como todas
ten rengolós doorosos.

Fai anos, cuquiño meu,
sobre d' aqeste petouto
sentín cantar d' outro tal
o qu' hoxe de tí esoiito,
arrodábanm' os loureiros
e circundábam' o arroyo,
o sol íbase poñendo
amodiño tras d' os cotos,
os renliños renleaban,
as rans cantaban á coro
a frol curriaba seu cális

par' entregarse o reposo
d' aquela xornada grande
d' os dias de Mayo longo,
entrementes a laberca
aló enriba e' os seus torgos
decía adios á *Lawrenzo*
que s' iba ocultando roibo;
eu sentad' aquí n-o prado
moi filósofo e moi solo
viña á falar con quén? ¡ai!
agora non me recordo
e s' o fago é que non quero
que nadiá me chame tolo:
viña falar e-o invisibre
e-o que non ten nome propio
e-un amor qu' anda n-o aire
sobr' o pradiño verdoso,
sobr' a frerida campaña,
n-as cortiñas e n-os soutos:
e viña falar conmigo
porqu' eu non che tiña outro
que respondese á estas falas
d' o espírito impresionoso.
Eu, sin o doce cariño,
qu' hoxe n-o meu eido alcontro
sin esa *y-auga d' a vida*
que fai *renacer* n-o corpo
a idea d' o paradiso
d' a libertá, d' o consorcio,
d' o amor universal
e de Dios Todopodroso,
ese fruido que ven
desd' o céo hastra nosoutros
e pousase n-a galiña
qu' apexugand' está os polos
e n-a loba e n-a leona;
cando amament' os cachorros,
n-o páxaró que toliño
se revolcalla n-os lodos
para buscal-a vicada
d' os que saliron d' o hóvo,
e por ven fame que teña
xamais lle roe seu estómago
hastra qu' os fillos contempra
moi ben fartos e moi zonchos,
Eu, probe de min, cativo,
aínda sin trazas de bozo
soiñ' aquí n-estes prados,
sumido en trestes recordos,
choraba morto meu pai
aquele pai tan amoroso
qu' a miña guía olleaba
com' a gaia d' o arbol novo,
agora servia á un amo
siñor n-aldea famoso
por *valente*, por *honrado*
por *bon* e por *dadivoso*;
mais aquel amo, Dios meu,
dábam' o negro carolo
de pan d' a mesma maneira
que se tir' á un can un hoso:
aquele amo non tovera
fillos, muller, nin tampouco
heredera d' os petrucios
ese providencial *sopro*
qu' aniña n-a nosa y-alma
cal á esencia n-o electropo,
facia com' a carmelia
posta enriba d' *alto tronco*

*colorada fort' e hermosa
mais qu' o collela dá noxo
porqu' ó ulila non commove
noso sestema nervoso,
qu' agradece' á Natureza
aque! momentíño curto
que d' o ceo acaso deixo
en nos un leve alegório.
Aquel amo non quería,
por mais que tiñ' algúns forros
e collia moitas rendas
e comia pan e porco,
non che quería, r' pito,
darm' a imaxinación folgo
nin aás pra que voase
ó confin d' os territorios;
eu rogueille moitas veces
cuasque votado d' inoxos
pro él ¿quen sabe s' él
meigado pol-o demonio
tiña cobiza de min
de que cando fose mozo
ó eclisase como pode
o Xúpiter, sobreposto
á uns poucos miles de légoas
eclisarnos este grobo?.....*

*Pro non, tanta maldá
n-aquel meu amo non coido
tiñ' ó fin fama de bon
e dironlla d' algún modo.*

*Y-así co-estes pensamentos
choraba o paiciño morto,
invocando seu espírito,
pidíndolle que moi pronto
viñese á buscarm' á terra
levándome n-o seu colo
ó sitio donde estivese,
sempre para min grorioso,
qu' esta y-alma vivaracha
d' a escravitú n-os ferrollos
dominada por un amo
¿como podía ter gonzos
n-a columna vertebral,
n-o corazón, n-os megolos?
¿como podía vivir
vendo d' o seu lado uns poucos
que mais qu' éla sabían
sin tel-a metá d' o fósforo?
¿e como rexurdiría
ó ver ós pais corsidosos
demostrando amor ós fillos
recevendo en pago os cornos?*

.....

*¡Ai cuquiño, cuco meu,
xa non cantes mais que morro
si me lembro d' aquel tempo
de bagüñas e de loito!
Vaite, vaite, e s. algun día
te ves en terra de moures
dirás moi craro qué hai
n-a vid' un amor tan soilo,
ese é o d' o pai pr' os fillos
desintresado e grandioso
qu' obrig' á morrer por eles,
por eles quedar encoiros
perdendo d' a suas grorias
por buscarlles alto posto.*

Mais s' algún n-o quer creer
fuxe qu' o demo n-é xordo'
vai contarll' as animás
ou vai predicarll' ós croyos.

CARLOS POL CAAMAÑO

IMIÑA TERRA!

—(o)—

o inspirado poeta gallego, meu querido amigo

R. PESQUEIRA CRESPO

I

¡Quén me dera volverme anduriña
pra lixeiro esas terras traspór,
e pousar o meu niño en Galicia,
que de Pintos o berce arroló!....

¡Quén me dera lixeiro voare,
pra terriña d' o espálla ese sol...
lus brillante qu' o mundo aluméa,
y-en Galicia despide esprendór!....

¡Quén me dera tornár pra esa pátria
d' os ilustres Sarmiento e Feixó;
d' os Nodales hirmáns, Mendes Nuñes,
de Vesteiro, de Aguirre, e de Añón!....

¡Quén me dera voar pra ese Léres,
palorama d' encantos y-amór...
a Suiza d' o mundo, mais linda...
a delicia d' o pobo español!..

E alí; sentadiño ás oreas
d' aquel río tan marmurador,
aspirar as brisiñas saudabres,
pois sin élas morréndom' estóul

II

¡Quén me dera volverme paxáro
e lixeiro pr' a terra voár!..
Porqu' eiqui non atopo alegrías,
y-ás soedades muchándome ván...

Todo é farsa, mintira, ingañifa.
egoismo, falsia, ruindá....
todo, todo, se volve aparencia,
y-escondido n-o fondo está o mal!!!!..

A usura, ó serrallo, o ingaño...
eiqui todo se ven á xuntar;
y-as altezas, serpentes, ferozes,
ó labrego huchándolle están!..

N-este focó d' o vicio maldito,
a existencia minándose vai,
porqu' as cóbras ruins, ponzoñentas,
chaman todos a gran Sociedá.

.....

¡Quén me dera volverme anduriña
pra lixeiro á Galicia voár!
¡Quén me dera volver, Pontevedra!..
¡Quén me dera voár, miña nai!!!

Albino Simán.

Ó MÓR D' A LAREIRA

A TIA PRONÓSTECOS

N-a miña vida conocin persoa algunha que mais acerto tivese pr' adiviñar calquer disgracia qu' houberse de soceder ó próximo qu' a señá Bernalda Carpazas (a) *Pronóstecos*; non parecía sinon qu' o demo ll' estaba soprando sempre á orela.

Dicián os vellos qu' esta *gracia* x' ha tiña dentes rapaza, e cuase cuase lle viña de caste, pois seu abó fora conosci lo pol-o alcume de Mal-agoiro e seu pái pol-o de Tio Sentencias, en razón á que non habría a boca mais que pra dicilas; mais si n-esto ganab' á sua filla non paso á crer que nin él nin o abó nin nadia ll' a empatase a botal-a mala ventura (nunc' a boa).

Esto sabiano abondo tolol-os viciños; e si algunha persoa atopábase enferma e a tia Bernalda lle botaba o mal fado, xa estaban dispoñéndolle o enterro anqu' o médeco dise s guridás de qu' habia de snar; verdá qu' éla tiña bó coidado de non botarlle o mal agoiro hastra qu' o máis lerdo podia comprender qu' era caso de morte, porqu' a señá Bernalda estaba moi á ben co-a sona d' adiviña que levaba, y-era capás de dar duas voltas n-o inferno por mer de non perdela.

Así era que, como non sempre habian de vir os sucesos ben á xeito pra botar pronóstecos, tiña éla que perparar as cousas de modo e maneira que se ll' ofrecese ocasión de non deixar decaer o créto, pra o que dábase moi boa maña.

Vía, poño por caso, á unha viciña facendo cóchegas á seu porco e rañándolle a barriga, e encarándose á éla escomenzaba entr' as duas esta conversa:

—E mais estache de bo ano ¡San Anton o garde! Pro non fagas moitas veces eso co-él que non ch' é nada bó.

—¡Bah!—repticab' a outra,—sempre o fixen e nunca ll' pasou nada, á Dios gracias.

—Pois digoche qu' é moi malo, e si non perdel-a costume xa m' o dirás de novas.

A viciña seguía co-as suas, e pasados uns dias escomenzaba o animal á esmorecerse hastra que ó cabo estoupaba, debido á uns polviños que lle díra a señá Bernalda e tiñ' á prevención pra estes casos.

Pra xustificar a fama non perdoaba éla a propia casa nin os seus intreses, pois non era a primeira ves que poñía un pucheiro, taza ou xerro colocado de maneira que caese ó tempo de tripar n-o chan calquera persoa, e si, por exemplo, esta era algun fillo ou seu home dicíalle: «Anda amodo, que vas tirar algunha cousa.» A tal cousa cía facéndose añicos n-o chan, e d' estonces éla volvía á berrar: —«Non ch' o dixen, lampantín, non ch' o dixen? Meu dito meu feito.

Outras veces era algun pequerrexo seu a viúti-ma d' os malos pronóstecos: si s' atopaban n-a horta e o neno subía á figueira, deixabao ir aganchaudo hastra qu' o vía n'unha póla delgada e podre, non porque non lle doése o fillo, sinon porque podía n-éla mais a manía que calquera outra cousa; e n-aquel punto piligroso berráballe dende abaixo toda feita unha furia:

—¡Báixate d' ahi que vas caer; baix' asiña sinon zorrégoche!

(O neno tecendo e-os pés pr' alcontrar unha póla firme donde ficalos):—¡Vou, señora, vou: pro déme tempo pra....

(Ela acelerando mais ó rapaz)—Baixa ensiguida, demo, ¡arrenegado sea! vaste á matar... ¡gallá .. Dios m' o perdóe!

(O fillo perdendo por compret' o tino e esnafrándose as narices n-o chan):—¡¡Cataplun!!!..

Anque mal feito e de presa tal é o retrato d' a señá Bernalda (a) a *Tia Pronóstecos*: non tiña que digamos moi mala voluntá á nadia, pro chamábaa a incrinacion á agoirar o mal e quería que se cumplise por mor d' a reputacion, á maneira qu' os verdugos, enterramortos e cregos poden ser moi humanos sin deixar d' estimar e alegrarse de ter moito choyo, é dicir, d' a mortandá d' a xente: «cada un ó seu oficio».

Pro como n-a casa d' o maldicente nunca faltan disgracias, e ademais o demo poido cansarse de soprarlle ó oido, chegou un día en que, sin qu' éla o houberse prenostecado, entroull' o mormo ás suas galiñas e non lle quedou unha viva; pouco despois e tamen sin prenostecalo moréronlle a vaca e o becerro n-a corte, e tras d' eles o porco xa cebado, e tras d' o porco o úneco faco que tiñan: en fin, qu' aquilo parecía unha maldicion, solo que d' agora non era éla a qu' as botaba, e si a que soía dicir con homildá e resinacion:

—¡Válame Dios; non parece sinon qu' algunha meiga botoume un mal fado!

A *Tia Pronóstecos* enfermou, e cantos conosci-dos iban visitála e hastra seu home e os fillos lle perguntaban;

—¡Sabe vosté si morrerá d' ésta?

E o seu home añadia:

—Tí dirás sí ch' imos dispoñend' o enterro ou non.

—¡Qué enterro nin qué farrapo de gaita? ¡Seica pertendedes facerme tolear? ¡Non, pois si me deseades a morte habédevos de.... Vaya, non me tiredes d' a lingua e deixarm' en paz.

—Pro muller, eu digocho porque como Dios do-toute co-ese *don*....

—¡Non é pequeno *don* o qu' eu teño e-os meus traballos!

Co-estes tristes consolos, xusto castigo á quen nunc' abrir' a boca que non fose pr' agoirar dis-

gracias ó próximo, a señá Bernalda agravouse, e ó día seguinte d'encargar á unha veciña que lle mercara un pano n-a feira pra estrenalo n-a festa d' o patron d' a parroquia, amanesceu debaixo d' a cama tesa o mesmo qu' uu |pau.

Habia morto como un can sin que nadi' a asis-
tira nin se decatase d' a sua agonía, e—o que mais
sintian seus parentes—sin un crego á sua veira qu,
a axudar' à ben morrer.

Q quedar vacante por morte d' a *Tia Pronòste-*
cos a praza de *mal agoiro* sópose qu' a solicitaran
moitas vellás, algunhas que non o son e bastantes
homes que siguen desempeñánda á satisfacion
d' o demo, entretenemento d' os seus ócios e tor-
mento d' os mortás.

Si algun de vostedes ten un grau n-a punta d' a
narís, ou un lixeiro resfriado ou qrebad' a coor d' a
cara por falta de sono ou outra causa calquera, li-
bértense de consultar c'un *Tio* ou unha *Tia Pro-*
nòstecos, pois por pouco aprensivos que vostedes
sean, non han de foxir de recibir o consiguiente
gusto.

A. V. T.

FUNGUEIRAZOS

Presentada e defendida pol-o señor Valderrama, foi
aprobada n-a sesión d' o lús a proposición pra qu' a
deputación provincial axudase ó auntamento de Betan-
zos con un trinta por cento n-os gastos pr' a instalación
d' a escola perpartoria militar, cuya concesión parece ser
un feito, por ser a que mellores proposicións fixo ó go-
berno.

Nosoutros que nunca nos amostramos esquivos de
aprausos cando se merescen, dámosllos moi gustosos á
deputación provincial pol-o seu acordo, e en especial ó
señor Valderrama quen, cando ten ocasión, non s' es-
quence de qu' é fillo d' o pedazo de terra mais garrida
e olvidada que ten a provincia.

Sesion municipal supretoria d' o lús.—Abert' a sesión
ás oito e media d' a noite baixo a persidencia de don
Tomás, foi leída e aprobad' a auta d' a anterior.

Douse lectura d' a contestacion ó pésame dado por
este auntamento á viuda d' o reutor d' a universidá, e
á unha carta d' o señor Alsina respecto d' as xestións
feitas pra outér a concesion en favor de Betanzos d' a
academia perparatoria.

Aprobáronse varias contas.

Léronse os bases pra remate d' os póstos de venta
d' a praza, e o señor Rouco, que despois d' unha peque-
na ausencia d' as sesións—quizais por motivos de saúde—
ocupaba seu asento de costume, pideu *quedase o espe-*
diente sobre a mesa hastra outra sesión.

O alcalde opúxose á esta petición fundándose en
que non chegaba o tempo pois habia qu' aprobala pol-a
xunta d' asociados e publicala n-o "Boletín"

Pidju o señor Golpe algunhas espricaciós, e dadas
estas procedeuse á votacion nominal. En éla erbimos
en medio d' algús *sis* un *se* tan grande e tan eraro que
nos fixo torcer o pescozo.

Aprobáronse tamen as bases pr' a subasta de palla
e cebada pr' a mantencia d' as bestas municipás, e pra
cobrar os dereitos ós carros qu' entren cargados drento
d' a pobracion.

O entrar n-a sala de sesións chamounos a atincion o
ver sobr' a mesa d' a presidencia un chisme d' a forma
d' as caixas d' os mortos, e coidamos seria un modelo
persentado pra o estabrecemento d' algunha nova fu-
neraria, pr' ó oubir d' a persidencia que' ibas' á proce-
der á votacion d' o nombramento de depositario e que
se suspendia a sesion por cinco minutos, poñéndonos
á todos *coadrís á porta*, fixémonos cargo de qu' era unha
verdadeira urna tanto pol-a sua forma como pol-o uso
á qu' está destinada.

Reciban os meus prácomes as comisiós qu' intervi-
ñeron en mellora de tanto intrés pr' a pobracion e pol-o
pronto que cumpriron c-o seu cometido.

Aberta de novo a sesión procedeuse de novo á vota-
ción e ó escrutinio que dou o resultado seguinte

Don Francisco Outon, seis votos

Don Rafael Melgar, cinco

Don Valentin Molina, cinco

Don Alejandro Alonso, tres

e como ningu-n d' os catro pretendentes, outuvo a ma-
yoría ausuluta d' os votos que dispon a lei, quedou
aprazada pra outro día.

Por mais que se viña falando fai xa tempo que per-
tendian a depositaria dous concexás, nosoutros coida-
mos era unha broma, pois non podiamos creer chegase
á tanto a sua ñorancia municipal e a d' os seus ami-
gos, que non soupesen que niugún concexal pode de-
sempeñar cargo algun retribuído pel-o municipio, e que
hai xá reás ordes qu' e prohiben terminantemente.

Ademais, un d' os concexás candidato non pode de-
sempeñar a depositaria, porque si o espediente guber-
nativo que se está seguindo con motivo d' o último
desfalco, vai os tribunás ordinarios de xusticia—como
non pode menos si non ir—non ten remedio si non res-
ponder ós cargos que lle fagan en compañía de outros
pol-a negligencia ou demasiada confianza que mostra-
ron n-o cumprimento d' o seu cometido.

Bonito situación a d' os concexás si poidera ser ese
nombramento que non permite a lei, o día que por
desgracia tivera o novo depositario que responder ós
cargos que se lle fixesen pol-os tribunás de xusticia.

Antes de dar o nombramento definitivo consúlteo
c-o abogado d' a casa que de algunha maneira ha de ga-
nar as 3.000 d' o pico.

Douse conta d' o informe d' a comisión d' o esta-
breceemento d' o alumbrado elétrico n-o teatro prin-
cipal, e o señor Garcia Collazo defendeu o alumbrado
de gas.

Oomentouno o señor Mayor Rivas e dempois d' un-
ha lixeira discusión acordouse *non ear outra comisión* que
estudie os gastos d' instalación.

E non habendo mais asuntos de que tratar suspéndese a sesión.

Si o comendante d' o porto non toma algunha determinación c' os patrós d' as lanchas de vapor que fan o servíci n-a bahía, o día méenos pensado vamos ter que chorar algunha disgracia, pois estase dando moi amiúdo o caso de embestir ós botes que van á vela e que teñen a disgracia de atravesar por diante correndo algunha bordada.

Esperamos qu' a autoridá correspondente recorde ós patrós d' as lanchas de vapor qu' están n-a obrigación de deixar en todo tempo o paso libre ás embarcaciós de vela.

Onte pol-a tarde cumprimos o triste deber d' acompañar o cimiterio, o cadavre d' o señor don José Antonio Pereira, conocido e honrado comerciante d' esta praza, pái d' o noso amigo e compañeiro Pepe Pereira á quen acompañamos n-o seu xusto delor, ó igual qu' á sua apreciable familia pol-a perda irreparable qu' acaba de sufrir.

A IMPUNIDADÁ D' A POSICION.

Comedia d' actualidá en un acto.... salvaxe.

Personaxes:—Unha garrida nena d' a boa sociedade, un gomoso e un artista.—Escena úneca.

(O gomoso procurando endereital-as patas pr' acul-tar o defeuto á dama d' os seus pensamentos qu' está n-a galería d' unha casa d' o Rego d' Agua.)

G.—Eu son un setemesino con mais fumes qu' unha fragua e tan cumbustible son qu' hora mesmo estou en brasas. Non paso d' os cinco pés (sin contar as tortas prantas) e por ser torto, retorzo os catro pelos d' a cara.

Ela.—Moi ben. Vosté m' é simpático, pois eu son aficionada ós rapaces que s' estrican e lle dan touciño ás barbas.

El.—Me colle de medio á medio ese piropo que larga, e por probarlle meu xenio lanzareime á unha fazaña.

(A este tempo acert' á pasar por alí un honrado e pacífico fillo d' o traballo que distraidamente dirixe á vista á galería qu' acup' a nena.)

El.—¿Quén lle autoriza á mirar ond' está miña rapaza?

O artista.—Os meus ollos son moi libres de ver o que lles dé gana.

Gom.^o—E que si volve á facelo voull' espampiñar a y-alma.

Cala o artista por prudencia e a outro sitio torce a cara

volvendo ó setemesino descoidado as suas espaldas, postura qu' aproveitou o Tenorio qu' o alertaba pra realizar un feito que lle dara nome e fama. Doulle así tres paus doentes, un n-a cabeza que raxa e d' a que borbot' a sangue, mentras él dá sebo ás patas.

Resume: qu' o salvaxismo de lavita rufa e campa, gozando d' a impunidá cal si estivera n as pampas; un cibdadano calquera á quen firen e maltratan e un agresor que paseya mentras garda o outro cama.

Vostedes estarán conformes conmigo en que fai un tempo condanado, impropeo d' a estación, e tan vario que nos fai probar todal-os crimas sin que nos movamos d' o sitio.

Así ll' o dixen onte á un certo señor que non me quixo creer hastra que consultou o termómetro.

—Fai un frio de todol-os díaños—dixenlle.

—Non pode ser—repicoume--por que temol-o Mayo á porta.

—Estará o Mayo onde vosté queira, pro eurepito que fai frio.

—Que non.

—Que sí.

O meu home ergueuse e sale i, volvend' o pouco rato co-a razón suprema, o termómetro.

—Vamos ver quen ten mais razón.

E ó mirar os grados que marcaba o istrumento escomenzou a batis dente con dente.

APUNTES PRA HESTORIAS

Xan foi sempre rapás aproveitado, o mesmo pr' escola que pr' o oficio, eseravo d' o traballo, bó soldado mais tarde cand' ó rei prestou servíci.

Volto d' él, agarrouse á ferramenta, vivindo com' un rei e-o seu xornal; mais como nuné' a sorte nos contenta, tampouco Xan topab' a sua cabal.

E abofellas, sua dicha era compreta: ben cubertas d' a vid' as atinciós e de sobras n-a bolsa unha peseta, pr' alternar co-a xente en diversió.

¿Que cobizaba pois? ó doc' encanto d' a mocidade cand' está solteira, a aliveadora eterna d' o quebranto, unha terra e amorosa compañeira.

Ó compás d' o traballo cavilaba
fundando en ter muller tod' a súa sorte
;Qué dita!—pr' as mentras marmulaba—
dous séres sempre unidos hastr' a morte!...

Ond'escoller ten Xan, porqu' as rapazas
ventan ben quen é bó ou mal partido;
mais o qu' escolle moito dáse trazas
sempre pra levar o mais podrido.

Con Pepa Peres Paes foi á fondo
(que tiñ' as catro pes de regramento)
e si ánsa de casarse tivo abondo,
mais ánsa tén agora ó verse drento.

Hox' anque Xan traballa, suda e gana,
non come, bebe, fuma e anda espido,
qu' a muller pide contas d' a *somana*,
y éla non rinde contas ó marido.

C-o tempo, e d' o amor ó dulce hagallo,
retoños doulle Dios de bendición,
tantos, que xa non chega seu traballo
ás moitas bocas que n-a casa son.

¿Quén fai caso n-a casa d' un casado
sinon pra rezarlle o *veña á nós*?
;Cántos días non cata n'un bocado
e c-o vento fai solo as colaciós!

Ligo si algún amigo paga á copa,
e o trastorna por ter o corpo en van,
si n-este estado c-oa muller atopa
perdid' o chama ou lle levanta a man.

Xa o fogoso rapás está tan morno
qu' o falar de volver á *cofradía*
contesta sempre adocendo:—;Un corno
(d' os dous que xá m' apuntan) volvería!
A. V. T.

IMP. DE A. AMENEDO PONTE.

Rua d' a Fita, núm. 7, Cruña.

XASTRERIA DE JACINTO SEOANE

Canton Pequeno, núm. 12, baixo

N-este establecemento confeccionase toda crá-
de prendas de vestir pra señores e nenos, con arres-
pro ó último figurín d' a moda e co-a perfección,
prontitú e economía que ten acreditado con seus
numerosos parroquianos.

Canton Pequeno, 12, baixo

ANDRÉS MOSQUERA

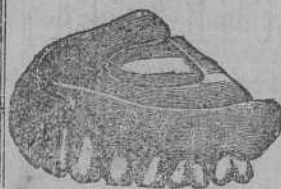
CONSTRUCTOR de dentadu-
ras artificiales

DENTADURAS POSTIZAS

por todos los sistemas conocidos

Se extraen raigones, limpia, empasta y orifica
con la perfección que tiene acreditado.

Santa Catalina. 34. 1.º

LEOPOLDO PIÑEIRO

Xastreria e Comercio de panos

Praza de Vista-Alegre—SARRIA

Predoce, ir lonxe por panos,
desenganos;
e Piñeiro é unha persoa,
segun sóa,
qu' a última moda seguindo,
cal xastre á quen nada empata,
sua parroquea vai vistindo
qu' é d' o mundo frol e nata.

¿Solo fama e non diñeiro
quer Piñeiro,
e d' orbe enteiro recibe
cánt' espide?
Pois tendo él tan bós tratos
é, mercar n-outro almacen,
semear o grau pr' os ratos
ou non querer vestir ben.

FABRICA DE CHOCOLATE TRABALLADO A BRAZO
DE

RAMON GUITIAN

Praza de Vista Alegre.—Sárria.

Toda persoa fina é intelixente
qu' o *sucumisco* noso haxa probado,
dirá, lanbend' o bico e sorridente:
“Das máquenas non sal tan bó bocado.”
E esta verdá non ten volta nin tasa
pr' os que d' o *caracas* entendades;
mais si alguen duda, merqueo n-esta casa
ou pregunte de cal gastan os frades.

Praza de Vista Alegre—Sárria.

ANUNCEOS

PAPELERIA. LITOGRAFIA

E OUXETOS D'ESQUIRTORIO

M. ROEL,**54-Real-54**

Compreto sortido en toda crás de papés de fio pra oficinas—de folia longa pra preódecos e obras—bonifios papés pequenos e comerciás pra cartas—tintas, apiceiros, prumas e canto fai falla n-os esquirtorios, —compretos y-alegantes útiles pra dibuxo, así como tamén artículos pra fumar.—Abondante sortido de libros moi cuquiños pra rezar n-a eirexa señoras e siñoras.—Libros con siguideiros pra contas.

Ista casa conta n-o seu espacioso taller c'unha dúzia de rapaces, uns que rasean n-as pedras facendo bonifias cousas e-os lapiceiros d' aceiro, y-outros que fan botar d'as máquenas follas abondo con vistosos cores; e o mesmo fanse traballos pra oficinas civiles e d' os corpos armados, papés e-os timbres moldeados; impresos pra contas, libros siguideiros de mais ou menos follas, como fanse tamen moi boas TARXETAS brancas, de loito e con escudos d' armas ou outras alegorias. Etiquetañas pra os feires, botellas de viño, cervezas e pra as tendas de medicinas. Letras de xiro, cartés, cartas co-a relación empresa pra non ter qu' esquirbir tanto n-os comercios, esquelinañas pra noticear casamentos, e outras cousas que por ser moitas se m' esquencen.

54, calle Real, 54—A Cruña

MARIANO VAL E C.^A

Santa Catalina, 17

Viños d' Aragon, Castilla, Blanco Chiclana, Riveiro e Valdepeñas.

Viños de mesa como éles n-os atopades n-o pobo, dan forza ós convalecentes, curan o cólera morbo, ós vellos dan longa vida, ás casadas dán refolgo e se contan moitos casos de rasucitar ós mortos. E o sacreto d' estas curas beber un neto d' un sorbo, e repitindo estas tomas pagar ben e pidir outro. Pra pifar entre comidas o Chiclana é como un ouro, e onte un vello qu' o catou saleu d' alí feito un mozo. **NON MAIS CALVOS**, qu' este viño fai medral-o pelo á moitos, si con magras de xamon dan unhas fregas ó estógamo.

ZAPATERIA BRIGANTINA

DOMINGO TENREIRO E COMP.

Ruafri íesa, 12—Belanzos

N-esta conecida tenda, á que xusta fam' abona, hay canto a moda pertenda, bó e barato, iqu' é perbenda n-estes tempos, segun sona!

Hastra d'o confin d'a terra veñen aquí os materiás; e aquí, co-a rutina en guerra, faise o calzado, á compás d' as nociós qu' a cencia encerra.

Estética, Xeometría son mayestras n-o taller, director' a Natomia, e dáse os pés outro sér e ó corpo mais gallardía.

GRAN TINTORERIA D'O PALENTINO

Calle d' Orzan, 68

N-este acreditado establecemento tíñese de todol-os colores e quitanse toda clás de manchas ás roupas, así de señoras como de cabaleiros; ademais lávanse cobertores de lan, usados ou novos, dáselles o coor que queira e sácaselles o pelo; todo moi baratiño e co-a prefecion que ten acreditado.

NON ESQUENCERSE:—Orzan, 68, Cruña.

Véndese aquí

A FULIADA

PREÓDECO SEMANAL D' ENTERESES MORÁS E MATERIÁS,

Sal á lus todol-os xueves

Precio de suscripcion:—Oito cadelos pequenos ó mes

Número solto UN can grande

EMPRESA DE

A. AMENEDO PONTE

Rua d'a Fita, núm. 7

Faise aquí toda clás de traballos, ben e barato.